

KINNITATUD
Keskkonnaameti
28.12.2023
korraldusega nr 1-3/23/710

Kerju, Klaasrahu ja Raudrahu loodusala kaitsekorralduskava

Keskkonnaamet 2023

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.1 Uuritus ja seire	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	11
3.1. Külastuskorraldus	13
Kasutatud andmeallikad	14

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KAUR – Keskkonnaagentuur

KKK – kaitsekorralduskava

LKS - looduskaitseeadus

LKA – looduskaitseala

PEP – püsielupaik

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LiD – linnudirektiiv (sätestab liikmesriikide õigused ja kohustused loodusliku linnustiku kaitseks ja kasutamiseks)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

LiA – linnuala (linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks asutatud ala)

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

PV – piiranguvöönd

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmine jms)

1. Ala iseloomustus

Kaitstavate alade nimed	Kerju hallhülge PEP, Klaasirahu hallhülge PEP, Raudrahu hallhülge PEP
Linnualade nimed	Kura kurgu linnuala (EE0040434) (RAH0000132)
Loodusala nimi	Kerju loodusala (EE0040421), Klaasirahu loodusala (EE0040141), Raudrahu loodusala (EE0040499)
Pindala	79 ha; 2 688,77 ha; 983,8
Asukoht ja piirid	https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953236 https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953160 X-GIS 2.0 [looduskaitse] (maaamet.ee)
Kaitsekord	"Hallhülge ja viiherhülge püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri" https://www.riigiteataja.ee/akt/13299788?leiaKehtiv ja Looduskaitse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022007?leiaKehtiv
Koostaja	Agnes Putnik
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitstavate alade peamiseks eesmärgiks on hallhülge ja mereeluelupaikade kaitse ja säilitamine looduslikuna.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kerju, Klaasirahu ja Raudrahu loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel kaitseväärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

1.1 Uuritus ja seire

1.2.1. Inventuurid ja uuringud

Kerju looduslal on elupaiga inventuur tehtud 2014. aastal, mille viisid läbi Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi inventeerijad Urve Ratas, Reimo Rivis ja Laimdota Truus. Võrreldes SDF-iga on EELIS-e kaardikihi järgi Kerju looduslal rohkem elupaigatüüpi väikesaared ja laiud (1620).

Klaasrahu ja Raudrahu looduslal on esmane elupaiga inventuur tehtud 2012. aastal, mille viis läbi Georg Martin, 2015. aastal modelleeris TÜ Mereinstituut mereelupaikade levikut. Võrreldes SDF-iga on EELIS-e kaardikihi ja modelleeritud mereelupaikade andmestiku järgi Klaasrahu ja Raudrahu looduslal rohkem elupaigatüüpi karid (1170).

Alal läbi viidud inventuurid tuginevad inventeerimise juhenditele, mis on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi kodulehel (välja toodud ka kasutatud andmeallikate all).

1.2.2. Riiklik seire

Kerju, Klaasrahu ja Raudrahu looduslal toimub hallhüljeste PEP-ides seire alates 2010. aastast ja vaatlust tehakse korra aastas. Viimased vaatlused tehti 2023. aastal. Tabelis 1-3 toodud siseriiklike kaitse eesmärkide seisundid on esitatud nende vaatlusandmete põhjal. Kerjul asub seirejaam SJA8082000 hallhülge sigimisedukuse seireks alates 2008. aastast. Seirejaamaga on seotud järgmised programmid: Hallhülge seire (PR0163); Hülged – arvukus (2021-BALEE-05); Hülged – sigimisedukus (2021-BALEE-06). Klaasrahul asub seirejaam SJA7667000 hallhülge seireks alates 2000. aastast. Seirejaamaga on seotud järgmised programmid: hallhülge seire (PR0163); hülged – arvukus (2021-BALEE-05). Raudrahul asub seirejaam SJA1917000 hallhülge seireks ning mis on andmeid saatnud alates 2000. aastast ja seirejaamaga on seotud järgmised programmid: Hallhülge seire (PR0163), hülged – arvukus (2021-BALEE-05).

1.2.3. Inventuuride ja uuringute vajadus

Elupaigatüüpide inventuur

Loodusaladel tehtud Natura elupaigatüüpide inventuuri andmed on osaliselt vananenud, seega tuleks inventeerida loodusalade elupaigatüüpe ning vastavalt tulemustele korrigeerida ka standardandmebaasi andmeid.

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Kerju loodusala kaitseväärtused on Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lissasse kantud elupaigatüüp väikesaared ning laiud (1620) ning II lissas nimetatud liik hallhüljes (*Halichoerus grypus*). Kerju on kuni 2 m kõrge kruusane ja liivane taimestikuga saar, mida hülged on ebaregulaarselt kasutanud poegimiseks jääta talvedel ja lähedal asuvat kari ka puhkepaigana. Kerju loodusalaga kattuva Kura kurgu linnuala eesmärgid on käsitletud Kura kurgu hoiuala kaitsekorralduskavas¹.

Klaasrahu loodusala kaitse väärtused on Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lissasse kantud elupaigatüüp karid (1170) ning II lissas nimetatud liik hallhüljes (*Halichoerus grypus*). Klaasrahu kari koosneb vaid keskmise ja madala veeseisuga üle veepinna ulatuvatest kividest. Hallhülged kasutavad päka peamiselt karvavahetusaegse koondumispaigana.

Raudrahu on ca poolehektarilise pindalaga kivine madalik, mille keskosa ulatub üle veepinna kruusase seljandikuna. Raudrahu on regulaarne hallhüljeste puhkeala.

Tabelis 1-3 võetakse kokku Kerju LoA ja hallhülge PEP-i, Klaasrahu LoA ja hallhülge PEP-i ning Raudrahu LoA ja hallhülge PEP-i kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused. Koosluste, liikide või elupaikade soodsa seisundi saavutamise või hoidmise tarvis seatavad (hooldamise, taastamise ja parendamise) meetmed on seatud vastavalt elupaigatüüpidele koostatud hoolduskavadele ja liikide tegevuskavadele, kui tabelis ei ole märgitud teisiti.

¹ Kura kurgu hoiuala, Vesitükimaa hoiuala, Vesitükimaa laidude ja Vesitükimaa hallhülge püsielupaiga kaitsekorralduskava 2017-2026

Tabel 1. Kerju LoA ja hallhülge PEP kaitseväärtuste koondtabel.

	Kaitseväärtus ²	Seisund ³ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁴	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁵	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁶
Natura kaitseväärtused								
Kerju loodusala	Väikesaared ja laiud (1620) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 5 ha / teadmata seisundiga 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi andmete täpsustamine 5 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikud protsessid • Puudulik info • Elupaigatüüp ei ole PEP eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslike arengule jätmise • Andmete täpsustamine • Lisada kaitse eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaik on säilinud, sh on andmed täpsustatud 5 ha 	SDF-s on määratud esinduslikkuseks A, andmete täpsustamisel on vajalik anda seisundihinnang	<ul style="list-style-type: none"> • 0,29 / 0,39

² LKS – kaitsekategooria looduskaitseaduse alusel;
 KE (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;
 LoD – loodusdirektiivi lisa number;
 LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk;
 LiA (jah/ei) – on või ei ole linnuala kaitse-eesmärk;
 LiD – linnudirektiivi lisa number.

³ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne

⁴ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁵ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁶ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

	Kaitseväärtus ²	Seisund ³ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁴	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁵	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁶
Kerju hallhülge PEP	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>) KE – jah, LoD – II, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 45 isendit ⁷, elupaik 78 ha⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> Liigi sigimise ja puhkepaiga soodsa seisundi säilitamine 	<ul style="list-style-type: none"> Ebasoodsad sigimistingimused Häirimine Kaaspütük 	<ul style="list-style-type: none"> Arvukuse ja sigimise edukuse seire Hülgekindlate mõrdade kasutamine Ajalise liikumiskiirangu pikendamise 	<ul style="list-style-type: none"> Arvukus vähemalt minimaalsel tasemel ja sigimise edukus on säilinud 	SDF eesmärgiks on seatud sigivate isendite arv (10-300). Määrusega seatud liikumiskiirang katab ainult poegimisperioodi	

⁷ 2023. a vaatlus

⁸ EELIS, registreeritud elupaiga pindala

Tabel 2. Klaasrahu LoA ja hallhülge PEP kaitseväärtuste koondtabel.

	Kaitseväärtus	Seisund (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%)
Natura kaitseväärtused								
Klaasrahu loodusala	Karid (1170) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 1172 ha / A 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 1172 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Ehitamine, kaevandamine ja kaadamine • Elupaigatüüpi ei ole PEP eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslike arengule jätmise • Lisada kaitse eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> • Väga heas seisundis elupaik on säilinud 1172 ha 	SDF 494 ha. Eesmärgiks seatav pindala tuleb TÜ EMI a 2012. a välitööde ja 2015 a modelleerimise tulemusest, esinduslikkus SDF järgi.	<ul style="list-style-type: none"> • 0,28 / 7,82
Klaasrahu hallhülge PEP	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>) KE – jah, LoD – II, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 243 isendit⁹, elupaik 1035 ha¹⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigi puhkepaiga soodsa seisundi säilitamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaaspüük 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvukuse seire • Hülgekindlate mõrdade kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvukus vähemalt minimaalsel tasemel ja sobiv puhkeala on säilinud 	SDF eesmärgiks on seatud puhkavate isendite arv (50-200)	

⁹ 2023. a vaatlus

¹⁰ EELIS, registrisse kantud elupaiga pindala

Tabel 3. Raudrahu LoA ja hallhülge PEP kaitseväärtuste koondtabel.

	Kaitseväärtus	Seisund (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%)
Natura kaitseväärtused								
Raudrahu loodusala	Karid (1170) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 804 ha / A 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 804 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Ehitamine, kaevandamine ja kaadamine Elupaigatüüp ei ole PEP eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> Looduslike arengule jätmise Lisada kaitse eesmärgiks 	<ul style="list-style-type: none"> Väga heas seisundis elupaik on säilinud 804 ha 	SDF 150 ha. Eesmärgiks seatav pindala tuleb TÜ EMI a 2012. a välitööde ja 2015 a modelleerimise tulemusest, esinduslikkus SDF järgi.	<ul style="list-style-type: none"> 0,08 / 2,37
Raudrahu hallhülge PEP	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>) KE – jah, LoD – II, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 84 isendit¹¹, elupaik 119 ha¹² 	<ul style="list-style-type: none"> Liigi puhkepaiga soodsa seisundi säilitamine 	<ul style="list-style-type: none"> Kaaspük 	<ul style="list-style-type: none"> Arvukuse seire Hülgekindlate mõrdade kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> Arvukus vähemalt minimaalsel tasemel ja sobiv puhkeala on säilinud 	SDF eesmärgiks on puhkavate isendite arv (10-100)	

¹¹ 2023. a vaatlus

¹² EELIS, registrisse kantud elupaiga pindala

3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 4) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada. KKK-s on käsitletud kõige olulisemaid tegevusi loodusala kaitse eesmärkide saavutamiseks.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvliid, külastustaristu).

Tabel 4. Vajalikud tegevused aastaks 2033.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Hallhüljeste seire	3 PEP-i	Seire	KAUR	I	Vastavalt seire metoodikale
2	Elupaigatüüpide andmete täpsustamine	5 ha	Inventuur	KeA	I	2030 ¹³
Kavad, eeskirjad						
3	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
4	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul

¹³ Elupaiga tüüpide andmed peavad olema täpsustunud aastaks 2030

5	Kaitse-eeskirja uuendamine (kaitse-eesmärkide ja kaitsekorra muutmine)		Kaitsekorra muutmine	KeA	I	2025
---	--	--	----------------------	-----	---	------

3.1. Külastuskorraldus

Kerju, Klaasrahu ja Raudrahu loodusalal ning hallhüljeste PEP-ides puudub külastustaristu ning teed ja rajad. Kuna tegemist on väikeste ja tundlike liikide aladega, ei planeerita nendele aladele külastustaristut.

Kasutatud andmeallikad

EELIS. (2010). Kasutamise kuupäev: 14. detsember 2023. a., allikas http://www.eelis.ee/default.aspx?state=3;572247461;est;eelisand;;&comp=objresult=ala&obj_id=-1587635712

Keskkonnaamet. (2015). *Hallhülge (Halichoerus grypus) kaitse tegevuskava*

Keskkonnaamet. (2017). *Kura kurgu hoiuala, Vesitükimaa hoiuala, Vesitükimaa laidude ja Vesitükimaa hallhülge püsielupaiga kaitsekorralduskava 2017-2026*

Paal, J. (2004). *Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo ja trükikoda Ilo Print.

Paal, J. (2007). *Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat*. Tallinn: Auratrükk.

Riigikantselei. (2018). *Riigi Teataja*. Kasutamise kuupäev: 14. detsember 2019. a., allikas Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13299788?leiaKehtiv>